

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНІ ФЕМ ІМЕНІ ОЛЕГА БАЛАЦЬКОГО
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

До захисту допускається Завідувач
кафедри, проф.

_____ В.М.Боронос
« _____ » _____ 20__ р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

НА ТЕМУ:

Оцінка інвестиційної привабливості підприємства

Освітній рівень “Бакалавр”

Спеціальність 072 – фінанси, банківська справа та страхування

Керівник роботи:

_____ Ю.Г. Гуменна _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Студент:

_____ Бугайова Є.О. _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Група:

_____ Ф-62_1у _____

Суми
2020

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, проф.

_____ В. М. Боронос

« ____ » _____ 2020 р.

**ЗАВДАННЯ
до дипломної роботи**

Студент (-ка) групи _____ інституту _____
_____ спеціальності _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи: **Оцінка інвестиційної привабливості підприємства**

Затверджено наказом по СумДУ № _____ від « ____ » _____ 2020 р.

Термін здачі студентом завершеної роботи « ____ » _____ 2020 р..

Вихідні дані до роботи: _____

Зміст основної частини роботи (перелік питань, що підлягають розробці):

- теоретичні аспекти інвестиційної привабливості підприємства
- методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства
- характеристика показників оцінки інвестиційної привабливості
- розвиток підходів до інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства

Дата видачі завдання: « ____ » _____ 2020 р.

Керівник дипломної роботи: _____ . _____
(підпис)

Завдання прийнято до виконання « ____ » _____ 2020 р. _____
(підпис)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота : 40 стор., 5 рис., 5 табл., 39 джерел.

Об'єкт дослідження – система оцінювання інвестиційної привабливості підприємств

Предмет дослідження – економічні відносини, що мають місце ув управлінні інвестиційною привабливістю підприємства.

Метою роботи є методика розрахунку інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства з точки зору формування набору показників.

Методи дослідження, які використовувалися в процесі дослідження та обробки матеріалів: абстрактно-логічний, порівняльний, коефіцієнтний, системний, інтегрування.

У першому розділі розглянуті теоретичні аспекти інвестиційної привабливості підприємства, систематизовані підходи до визначення категорії інвестиційної привабливості підприємства. Також проведений аналіз сучасного стану розвитку підприємств машинобудування, як передумови залучення інвестицій.

У другому розділі досліджені методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Розгорнуто представлена сукупність основних показників оцінки інвестиційної привабливості.

У третьому розділі розглянуті перспективи розвитку підходів до інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства.

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ, МАЙНОВИЙ СТАН КОМПАНІЇ, ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ, ПРИБУТКОВІСТЬ, ЛКВІДНІСТЬ АКТИВІВ, ДІЛОВА АКТИВНІСТЬ, РИНКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1 Визначення категорії інвестиційної привабливості підприємства	8
1.2 Аналіз передумов залучення інвестицій підприємствами машинобудування	12
2 МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	19
2.1 Загальні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства ...	19
2.2 Характеристика показників оцінки інвестиційної привабливості	20
3 РОЗВИТОК ПІДХОДІВ ДО ІНТЕГРАЛЬНОГО ПОКАЗНИКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	30
ВИСНОВКИ.....	34
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	36
ДОДАТОК А – Систематизація підходів до визначення «інвестиційна привабливість підприємства »	40

ВСТУП

Інвестиції є важливим двигуном для розвитку будь-якого бізнесу. Під терміном "інвестиція" розуміється вкладення (витрачання) ресурсів з метою отримання доходу в майбутньому. Інвесторів завжди цікавить такий фінансовий стан підприємства, як об'єкт інвестування. Питання неупередженої оцінки фінансового стану підприємства, наявного ресурсного потенціалу, потенціалу для майбутнього розвитку та отримання очікуваного доходу та прибутку є актуальним як для зовнішнього інвестора, так і для самого підприємства. Неточності в методології розрахунку призводять до їх спотворення, неправильної оцінки фінансового стану підприємства і, відповідно, рішення, прийняті на їх основі інвесторами, стають неефективними. Існуючі науково-методичні розробки характеризуються відсутністю єдиного системного підходу до оцінювання інвестиційної привабливості компанії, і часто не відображають повністю аспекти, які представляють найбільший інтерес для інвестора.

Успішне функціонування економічної системи будь-якої країни пов'язане з безперервним вливанням капіталу (фінансовим, матеріальним, інтелектуальним та інноваційним тощо). Іншими словами, розвиток економіки країни потребує постійних інвестицій, як зовнішніх, так і внутрішніх. Інвестиційна активність в Україні сьогодні сповільнилася.

Причини уповільнення інвестицій на вітчизняних підприємствах можна об'єднати у дві групи - внутрішні та зовнішні. До зовнішніх причин можна віднести політичну нестабільність, військові дії на сході країни, корупцію тощо. Внутрішніми чинниками є якість управління, матеріальна та кадрова підтримка підприємства, політика щодо боржників, амортизація, ціна, дивіденд, інноваційна політика тощо.

Поєднання впливу всіх факторів на діяльність підприємства відбивається на його фінансовому стані та кінцевих результатах. Тому для оцінки

інвестиційної привабливості підприємства доцільно використовувати один інтегральний показник, який формується з набору показників, що характеризують різні аспекти функціонування підприємства.

Метою роботи є методика розрахунку інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства з точки зору формування набору показників.

Завдання роботи для досягнення мети:

- дослідити еволюцію к категорії інвестиційна привабливість підприємства;
- розглянути методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства;
- встановити систему показників оцінки інвестиційної привабливості;
- розглянути підходи до побудови інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства;
- аналіз передумов залучення інвестицій підприємствами машинобудування.

Об'єкт дослідження – система оцінювання інвестиційної привабливості підприємств

Предмет дослідження – економічні відносини, що мають місце ув управлінні інвестиційною привабливістю підприємства.

Методи дослідження, які використовувалися в процесі дослідження та обробки матеріалів: абстрактно-логічний, порівняльний, коефіцієнтний, системний, інтегрування.

Структура роботи. Основна частина роботи складається з трьох розділів.

У першому розділі розглянуті теоретичні аспекти інвестиційної привабливості підприємства, систематизовані підходи до визначення категорії інвестиційної привабливості підприємства. Також проведений аналіз сучасного стану розвитку підприємств машинобудування, як передумови залучення інвестицій.

У другому розділі досліджені методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Розгорнуто представлена сукупність основних показників оцінки інвестиційної привабливості.

У третьому розділі розглянуті перспективи розвитку підходів до інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства.

Фактологічну основу роботи складають навчальна, періодична та довідкова література, збірники наукових праць тощо.

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Визначення категорії інвестиційної привабливості підприємства

Задоволення потреб підприємств в інвестиційних ресурсах є пріоритетним завданням, від успішного вирішення якого залежить ефективність їх функціонування та розвитку.

На жаль, сьогодні виробничий сектор економіки є не вигідним та недостатньо привабливим для фінансових інвестицій, хоча зростання економіки в цілому залежить від її розвитку. Тому питання залучення інвестицій до виробництва має бути одним із пріоритетних напрямів розвитку економіки країни.

Порівняно новим способом зовнішнього фінансування підприємств є залучення коштів інвесторів, мета яких - тимчасово вільні кошти в сучасних економічних умовах. Неможливо зібрати кошти інвесторів без підвищення власної інвестиційної привабливості, і, отже, існує реальна потреба у вивченні суті інвестиційної привабливості. У той же час інвестиційну привабливість слід розуміти як стан підприємства, в якому потенційний власник капіталу має бажання взяти на себе певний ризик та забезпечити приплив інвестицій у грошовій та / або немонетарній формі.

Розуміння логіки інвестиційних процесів залежить від адекватності практичних інвестиційних рішень, прийнятих на різних стадіях інвестиційного процесу. Одним з найважливіших і відповідальних етапів інвестиційного процесу є вибір об'єкта, в який будуть інвестуватися інвестиційні ресурси. Вибір об'єкта інвестування впливає насамперед на таку економічну категорію, як «інвестиційна привабливість» [7].

У науковій літературі є значна кількість робіт різних науковців, присвячених проблемам визначення та розуміння «інвестиційної привабливості підприємства» (Додаток А).

Існуючі підходи до сутності «інвестиційної привабливості підприємства» можна об'єднати в чотири групи за такими ознаками:

- 1) як умова розвитку підприємства;
- 2) як умова інвестування;
- 3) як сукупність показників;
- 4) як показник ефективності інвестицій.

Рисунок 1.1 - Групування підходів до сутності «інвестиційної привабливості підприємства»

До першої групи належить визначення Орликовського М.О., згідно з яким інвестиційна привабливість підприємства є невід'ємною характеристикою окремих підприємств - об'єктів майбутніх інвестицій з точки зору перспективи розвитку, обсягів та перспектив реалізації продукції, ефективності використання активів тощо. ліквідність, статус платоспроможності та фінансова стійкість [27].

До другої групи належать визначення Юрія С. та Губанової Л., які вважають, що інвестиційна привабливість визначається сукупністю властивостей зовнішнього та внутрішнього середовища об'єкта інвестування, що визначають можливість граничного переходу інвестиційних ресурсів. [38].

Третя група включає визначення, яке дають Русак Н.А. та Русак В.А., які вважають, що інвестиційна привабливість підприємства - це сукупність показників його діяльності, що визначає для інвестора найбільш бажані значення інвестиційної поведінки [31].

Як сукупність показників інвестиційну привабливість розглядає також Костюк Т.І., для якої це економічна категорія, яка характеризує ефективність використання майна підприємства, його платоспроможність, фінансову стійкість, здатність до інноваційного розвитку на основі збільшення рентабельності капіталу, технічного та економічного рівня виробництва, якості та конкурентоспроможності виробленої продукції [18].

Короткова О.В. пропонує визначення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання у поєднанні з оцінкою ефективності інвестицій та інвестиційної діяльності. У той же час він характеризує ефективність інвестицій як інвестиційну привабливість, а інвестиційну привабливість як інвестиційну діяльність. На її думку, чим вище ефективність інвестицій, тим вищий рівень інвестиційної привабливості та більша інвестиційна активність, і навпаки [17].

Ділячи позицію дослідників щодо існуючого взаємозв'язку між фінансовим статусом, ефективністю інвестицій та інвестиційною привабливістю, Яшева Г. додає, що інвестиційна привабливість - це незалежна економічна категорія, що характеризується ефективністю використання майна, здатністю до саморозвитку на основі підвищення прибутковості капіталу та техніко-економічного рівня виробництва [39].

Таким чином, інвестиційна привабливість ґрунтується, насамперед, на стані інвестиційного клімату. Деякі дослідники проводять паралель між цими концепціями, вважаючи, що інвестиційна привабливість та інвестиційний клімат по суті однакові. Аналіз наукової літератури показує, що останні теоретичні дослідження в галузі інвестиційної привабливості зосереджені, головним чином, у галузі встановлення та формування визначень ключових інвестиційних концепцій. Однак питання поділу або поєднання понять «інвестиційний клімат» та «інвестиційна привабливість» залишається спірним і передбачає формування трьох підходів до класифікацій за кількісними та якісними характеристиками охоплених елементів інвестиційної привабливості чи клімату.

Перший підхід передбачає виявлення понять «інвестиційний клімат» та «інвестиційна привабливість», які в загальному розумінні можна сформулювати як сукупність внутрішніх умов (економічних, соціальних, політичних) та ризиків, що формують певну ступінь привабливості фінансові інвестиції [1, 14, 28-32]

Другий підхід передбачає поділ цих понять на дві різні категорії. Різниця між ними полягає насамперед у тому, що «клімат» - це об'єктивно сформовані умови, а «привабливість» - це суб'єктивне ставлення суб'єктів інвестицій. У зв'язку з цим виникає новий поділ поділу: яке з понять є основним, визначальним. Перша група прихильників цього підходу вважає, що початковою концепцією є «інвестиційний клімат», який поряд із інвестиційною привабливістю включає інвестиційні ризики, інвестиційний потенціал, інвестиційну активність [6, 12, 34].

Деякі вчені вважають, що існує причинний зв'язок між інвестиційною привабливістю та активністю, який полягає в тому, що привабливість стимулює активність і навпаки. Інвестиційна привабливість є багатофакторною, узагальненою ознакою, а інвестиційний клімат, навпаки, є яскравою особливістю. На основі цієї точки зору можна зробити висновок, що цей зв'язок може бути виражений як функція відповідного аргументу [33-37].

Друга група прихильників вважає, що основою всіх інвестиційних процесів є інвестиційний клімат, який визначає інвестиційну привабливість. Вони в своїй роботі позиціонують інвестиційну привабливість як продукт впливу інвестиційної політики на інвестиційний клімат, а концепція інвестиційної привабливості трактується ширше, ніж концепція клімату.

Вивчення описаних вище підходів до розмежування понять інвестиційної привабливості та клімату дозволяє зробити низку висновків. По-перше, ці поняття потрібно розділити, по-друге, що оптимальна інвестиційна політика може збільшити інвестиційний потенціал та зменшити ризики, пов'язані з інвестиціями, і, як наслідок, підвищити інвестиційну привабливість підприємства.

На думку деяких авторів, інвестиційна привабливість складається з двох компонентів, перша з яких - рівень інвестиційного потенціалу, а друга - рівень інвестиційних ризиків. Цей підхід можна розглядати як спрощений, враховуючи багатофакторність інвестиційної привабливості, як економічну категорію.

Також неправильно ототожнювати поняття інвестиційної привабливості підприємства та оцінку його вартості. Адже оцінка вартості підприємства суттєво впливає на його інвестиційну привабливість у випадку, коли інвестиція є формою придбання підприємства. В інших формах інвестицій оціночна вартість підприємства є лише орієнтиром, одним із багатьох факторів, які в сукупності становлять інвестиційну вартість підприємства.

1.2 Аналіз передумов залучення інвестицій підприємствами машинобудування

Сучасні умови національної економіки вимагають від вітчизняних підприємств швидко реагувати та адаптуватися до змін ринкових відносин, бути фінансово стійкими, незалежними та конкурентними суб'єктами господарювання. Для задоволення цих вимог підприємство повинно мати достатні фінансові ресурси та швидко реагувати на зміни ринкового середовища.

В умовах обмежених фінансових ресурсів, зростання вартості позикових коштів, інфляційних процесів, нестабільних цін на сировину та компоненти, головним завданням вітчизняних виробничих підприємств є підвищення ефективності діяльності за рахунок збільшення власних фінансових ресурсів та залучення додаткових ресурсів з зовнішні джерела фінансування. У той же час забезпечення безперервної та стійкої роботи підприємства можливо за рахунок раціонального управління наявними фінансовими ресурсами.

Провідна роль у галузевій структурі України належить промисловості, яка є важливою ланкою в економіці країни. Важка промисловість складає

найбільшу частину загальної вартості реалізованої промислової продукції, зокрема машинобудування становить 12—14% [1].

Підтримка уряду та розвиток машинобудування є необхідною умовою формування та зростання економічного потенціалу країни. Тому необхідно проаналізувати основні тенденції та перспективи розвитку машинобудівної галузі України. Досліджуючи місце машинобудівної галузі у промисловості країни, насамперед корисно проаналізувати динаміку чисельності підприємств та зайнятих робітників на машинобудівних підприємствах.

У 2018 році порівняно з 2010 роком відбулося зменшення кількості підприємств машинобудівного комплексу на тлі зменшення кількості промислових підприємств загалом. Однак частка машинобудівних підприємств зросла з 9,9% до 10,6%.

Протягом останніх двох періодів кількість машинобудівних підприємств зросла з 4481 одиниць до 4703 одиниць, але їх частка зменшилась з 10,7% до 10,6%. Аналогічна ситуація спостерігається і з кількістю зайнятих працівників: з 2010 по 2018 рік відбулося зменшення кількості зайнятих з 482,3 тис. Осіб до 351,4 тис. Осіб на тлі зменшення кількості зайнятих у промисловості в цілому з 3091,8 тис. Осіб до 2110,0 тис. Осіб. Частка кількості зайнятих працівників у 2018 році зросла на 1,1% порівняно з 2010 роком, проте протягом останніх двох років залишалася незмінною - 16,7%.

В машинобудівному комплексі переважають малі підприємства, кількість яких у 2018 році більше, ніж у 2010 році, і порівняно з 2017 роком зросла з 3 727 одиниць до 3 941 одиниць. Але більше зайнятих робітників зосереджено на середніх підприємствах, а кількість їх швидко зменшується з 2013 року і в 2018 році становить 214,3 тис. осіб.

Останніми роками спостерігається збільшення загального обсягу виробленої продукції галузі в цілому, зокрема в машинобудуванні (з 162,94 млрд. грн. В 2010 р.

За останні три роки спостерігається тенденція до збільшення частки машинобудівної продукції у загальній кількості виробленої промислової продукції з 7,6% до 8,25%.

Порівнюючи обсяги виробництва та обсяги продажу за 2010 - 2018 роки, спостерігається надлишок виробництва над продажами, тобто підприємства втрачають можливий прибуток через недостатній попит (табл. 3).

Таблиця 1.1 - Різниця між обсягами виробництва та продажу машинобудівної галузі, млрд. грн.

Індикатор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Обсяг виробництва	162,94	177,44	143,81	140,89	172,81	184,54	157,64	194,58	226,83
Обсяг продаж	107,86	150,11	164,23	130,73	113,14	128,49	150,02	183,44	218,21
Різниця між виробництвом і продажем	55,08	13,21	13,08	27,75	44,32	56,05	7,62	11,14	8,62

Найбільша різниця спостерігається у 2015 році, коли обсяг продажів менший за обсяг виробництва на 56,05 млрд грн. У 2016 - 2018 роках ситуація значно покращилася і різниця зменшилась до 8,62 млрд грн. (Рис. 1)

Рисунок 1.2 - Порівняння виробництва та реалізації продукції машинобудівної промисловості

Технології, що застосовуються у вітчизняній машинобудівній галузі порівняно з технологіями західних країн, застаріли не лише фізично, але й морально. Тому для вирішення цих проблем потрібні значні обсяги інвестицій [2]. Аналіз капітальних вкладень у машинобудівний комплекс та динаміка зміни обсягу капітальних вкладень наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 - Капітальні інвестиції в машинобудівний комплекс, млн. грн.

Індикатор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Промисловість	85,38	95,21	101,85	82,74	84,16	68,62	114,65	144,18	200,9
Машинобудування	2,12	2,65	2,27	2,01	1,87	1,59	6,25	7,61	12,26
Частка машинобудування в загальних капітальних вкладеннях промисловості,%	2,48	2,78	2,23	2,43	2,22	2,32	5,45	5,28	6,10

У 2016 році машинобудування збільшило обсяг інвестицій - вони зросли з 6,25 млн грн у 2016 році до 12,26 млн грн у 2018 році.

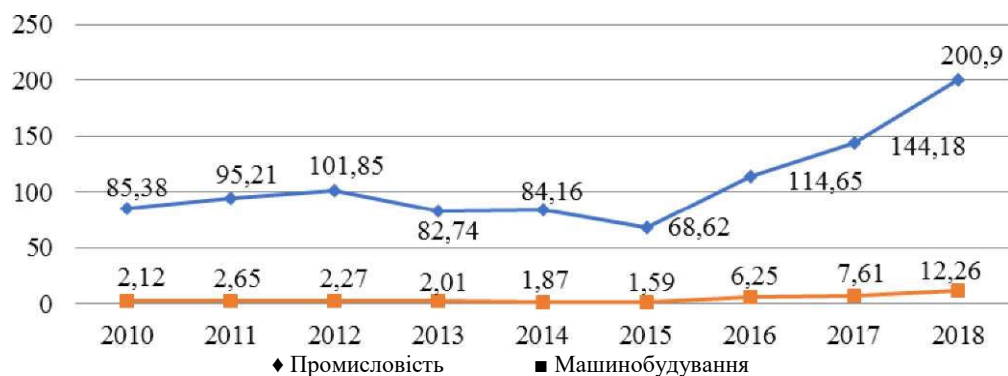

Рисунок 1.3 - Динаміка капітальних вкладень у машинобудівний комплекс на 2010 - 2018 роки

Аналіз змін обсягу капітальних вкладень у машинобудівному комплексі ілюструє постійні коливання сфери інвестицій у машинобудування. Найвищі темпи зростання спостерігаються у 2016 -2018 роках, що свідчить про найвищі темпи розвитку машинобудівного комплексу за цей період. Розглядаючи

останні роки, ми спостерігаємо збільшення обсягу інвестицій, оскільки темп зростання становив 167,08% - найвище значення темпу зростання за весь аналізований період. Це позитивна тенденція, оскільки збільшується промисловий потенціал сектору та галузі в цілому.

З високою конкуренцією вітчизняним компаніям стає все складніше залучати інвестиції. Одним із способів вирішення цієї проблеми є приклад зарубіжного машинобудування та інших компаній. Переважна більшість із них у боротьбі за інвесторів сприяють покращенню ефективності та підвищенню вартості акціонерів завдяки впровадженню інноваційних систем управління [2].

Аналіз вітчизняної машинобудівної галузі неможливий без аналізу результатів діяльності підприємств машинобудівного комплексу, а саме чистого прибутку (збитків) та рентабельності операційної діяльності підприємств (таблиці 1.3 та 1.4).

Таблиця 1.3 - Чистий прибуток (збиток) великих та середніх підприємств машинобудівної галузі, млрд. грн

Роки	Чистий дохід (Збиток)	Підприємства, які отримали прибуток		Підприємства, які отримали збитки	
		у% від загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у% від загальної кількості підприємств	фінансовий результат
2010	4,40	58,2	7,27	41,8	3,06
2011	10,63	65,6	13,11	34,4	2,47
2012	9,26	65,2	12,46	34,8	3,19
2013	2,76	64,2	7,17	35,8	4,41
2014	-22,38	63,7	7,62	36,3	30,00
2015	-15,37	74,0	12,94	26,0	28,32
2016	-7,32	76,9	11,77	23,1	12,5
2017	6,11	77,4	15,6	22,6	9,48
2018	7,50	76,7	19,09	23,3	11,59

Таблиця 1.4 - Рентабельність роботи підприємств машинобудівної галузі

Роки	Результат від операційної діяльності, млрд. грн.	Операційні витрати, млрд. грн.	Рівень рентабельності (збитковість),%
2011	17,78	191,44	9,3
2012	16,59	168,40	9,9
2013	9,23	139,90	6,6
2014	-3,40	144,83	-2,4
2015	5,55	163,77	3,4
2016	13,29	165,27	8,0
2017	18,22	185,86	9,8

2018	15,67	193,20	7,5
------	-------	--------	-----

Результати аналізу чистого прибутку (збитків) великих та середніх підприємств машинобудівної галузі показали, що спостерігаються високі значення чистого прибутку протягом 2010 та 2011 років (10,63 млрд грн та 9,26 млрд грн відповідно).

Однак протягом останніх чотирьох років спостерігається збільшення кількості підприємств, які отримали прибуток, з 63,7% до 76,7% від загальної кількості машинобудівних підприємств. Це призвело до збільшення обсягів прибутку з 12,94 млрд грн до 19,09 млрд грн.

Обсяг збитків збільшився з 3,06 млрд. грн. До 11,59 млрд. грн. Протягом усього звітного періоду. За останні два роки частка збиткових підприємств у загальній кількості підприємств зросла з 22,6% до 23,3%, а також загальна вартість збитків зросла з 9,48 млрд. грн. До 11,59 млрд. грн., Що є негативною тенденцією.

Найгірші показники спостерігаються протягом 2014 року, коли чистий збиток дорівнював його максимальній величині - 22,38 млрд грн, частка підприємств, які отримували прибуток, була мінімальною (63,7%), в той же час було максимальне значення частки підприємств, отримали збитки (36, 3%). Шкода досягла максимального рівня - 30,00 млрд грн.

Це можна пояснити фінансовою кризою 2014 року, під час якої гривня зазнала декількох різких падінь, дефіцит державного бюджету досяг найвищих значень, і тому зовнішній борг зростав катастрофічно; анексія Криму позбавила Україну майже 4% її ВВП та всіх інвестицій, спрямованих на розвиток кримської економіки та розвиток шельфу; збройний конфлікт на Донбасі зруйнував інфраструктуру міста, коли підприємства, які постачали сировину на підприємства машинобудівної галузі Харкова, або зменшили виробництво, або припинили роботу.

Однак, незважаючи на цю негативну ситуацію, протягом усього звітного періоду частка підприємств, які отримували прибуток, завжди переважала над часткою підприємств, які отримали збитки. Протягом останніх двох років

машинобудівна галузь приносить прибуток, обсяг чистого прибутку у 2017 та 2018 роках склав відповідно 6, 11 та 7,5 млрд грн, що є позитивною тенденцією для подальшого розвитку машинобудівної галузі України.

У період, що розглядається, рівень рентабельності машинобудування країни постійно змінюється, але завжди знаходиться на низькому рівні. Найбільше значення рентабельності операційної діяльності спостерігається у 2017 році - 9,8%. Критичне значення цього показника відповідає 2014 р. У 2017 році рентабельність операційної діяльності зросла до 9,8%, а в 2018 році знизилася до 7,5%.

2 МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Загальні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Розрахунок та використання інтегрального показника інвестиційної привабливості виправдані, оскільки "це дозволяє об'єднати в одному показнику безліч факторів, що відрізняються за назвами, одиницями виміру, вагою та іншими характеристиками". Використання інтегрованої оцінки широко застосовується у зарубіжній та вітчизняній практиці, оскільки "спрощує процедуру оцінки конкретної інвестиційної пропозиції, а іноді є єдиним можливим варіантом її реалізації та наданням об'єктивних остаточних висновків" [1].

У зв'язку з тим, що інвестиційна політика є впорядкованою системою, де ієрархічно поєднані цілі, що визначають хід та напрям заходів інвестиційної політики для досягнення цих цілей, капітальні вкладення слід розглядати як власність та інтелектуальні цінності, вкладені та / або залучені в промислові та комерційні процеси для отримання доходу (прибутку) або збільшення економічного потенціалу компанії.

Інвестиційна привабливість - це система кількісних показників для вимірювання економічного, фінансового та технічного потенціалу компанії для оцінки становища конкретної компанії.

Якісні характеристики розрахованого показника, а відповідно і ефективність прийнятих рішень, залежать від набору показників, що формують показник інтегрованої оцінки інвестиційної привабливості. Запропоновані в методиці показники розподілені в шість груп (рис. 2.1).

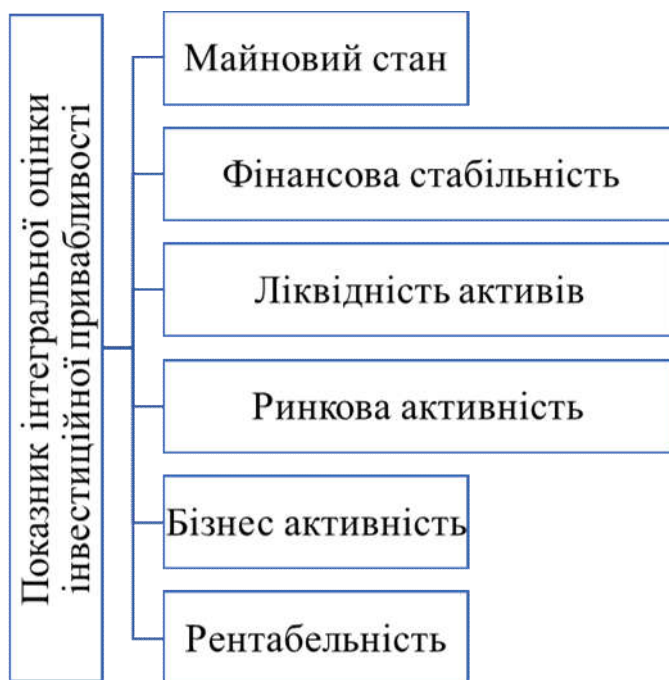

Рисунок 2.1 – Побудова показника інтегральної оцінки інвестиційної привабливості

Важливо, щоб набір показників, які враховуються при розрахунку інтегрального показника, відображав фінансово-майновий стан об'єкта інвестування найбільш точно та об'єктивно.

2.2 Характеристика показників оцінки інвестиційної привабливості

До групи показників, яка оцінює майновий стан інвестованого об'єкта, входять такі показники:

- активна частина основних фондів;
- амортизація;
- відновлення та вибуття основних засобів.

Однак запропоновані показники не відображають якісного складу майна підприємства та його оновлення сучасними технічними засобами. При оцінці

технічного стану основних фондів, важливо визначити наявність та використання підприємством технологічно сучасного та сучасного обладнання.

Для цього показник прогресивності основних фондів обчислюється як частка інноваційних основних фондів у загальній їх структурі [2] таким чином:

$$IP = \frac{VME}{FXtotal}, \quad (2.1)$$

де IP - показник прогресивності основних фондів; VME - цінність сучасного та прогресивно модернізованого обладнання; $FXtotal$ - загальна вартість основних засобів.

Адже за відсутності сучасного обладнання компанія не зможе виробляти конкурентоспроможну продукцію.

Однак слід зазначити, що власність підприємства - це не лише основні засоби, а й матеріальні ресурси, грошові кошти. У цій групі необхідно оцінити весь ресурсний потенціал підприємства, а саме: основні засоби, матеріальні ресурси, трудові ресурси тощо.

Друга група показників призначена для оцінки фінансової стабільності (платоспроможності) об'єкта. Для цього (відповідно до методики) пропонується проаналізувати відносні показники, такі як:

- оборотний капітал (різниця між оборотними активами та поточними зобов'язаннями);
- відношення виробничих запасів до оборотних коштів (частка товарно-матеріальних цінностей у кількості оборотних коштів);
- коефіцієнт власного капіталу (частка власного капіталу, що використовується для фінансування активів компанії);
- коефіцієнт власного капіталу та боргу (порівнює загальний капітал компанії із загальним боргом);
- індекс фінансової стійкості (відношення власного капіталу та довгострокових зобов'язань до загальних активів);

- коефіцієнт фінансового важеля (відношення загальної заборгованості до власного капіталу).

Також рекомендується визначити тип фінансової стійкості компанії на основі порівняння кількості запасів та джерел коштів, які покривають ці резерви (чистий оборотний капітал; власний капітал, довгострокові та середньострокові фонди; загальна сума основні джерела фінансування).

Третя група формує показники ліквідності.

Об'єкт, активи групуються за ступенем ліквідності, а зобов'язання групуються за термінами платежів. Як результат, є чотири групи пасивів та чотири групи активів. Результати їх порівняння визначають ліквідність балансу.

Оцінка ліквідності визначається шляхом обчислення:

- коефіцієнт покриття (коефіцієнт потоку, поточна ліквідність);
- коефіцієнт абсолютної ліквідності (коефіцієнт грошових коштів);
- співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості;
- коефіцієнт покриття періодичних платежів (відношення різниці оборотних активів та виробничих запасів до середньоденних грошових виплат за господарські операції).

Коефіцієнт ліквідності може дати інвесторам уявлення про те, наскільки здатна компанія збирати грошові кошти для придбання додаткових активів або швидко погашати кредиторів, або в надзвичайній ситуації, або в процесі звичайного бізнесу [3].

Отже до цієї групи слід віднести швидке співвідношення та коефіцієнт оборотного капіталу до продажів.

Швидкий коефіцієнт (також відомий як кислотний тест) є ключовим показником ліквідності компанії, він відповідає на питання "Чи може ця компанія виконати свої поточні зобов'язання зі своїх ліквідних активів, якщо раптом усі продажі припиняються?" Більш суворий, ніж "поточний коефіцієнт", він виключає товарні запаси (як правило, найменш ліквідні оборотні активи), щоб сконцентруватися на більш ліквідних активах фірми. Зазвичай коефіцієнт

кислотного тесту 1,0 або вище вважається задовільним кредиторами та інвесторами [4].

Коефіцієнт швидкого обчислення обчислюється шляхом додавання грошових коштів, їх еквівалентів, короткострокових інвестицій та поточної дебіторської заборгованості разом, розділяючи їх на поточні зобов'язання, як наступне [5]:

$$\text{Quick ratio} = \frac{C + CE + STI + CR}{CL}, \quad (2.2)$$

де, C - готівка; CE - еквіваленти грошових коштів; STI - це короткострокові інвестиції; CR - поточна дебіторська заборгованість, а CL - поточні зобов'язання.

Іноді фінансова звітність компанії не дає розбивки швидких активів на балансі. У цьому випадку все ще можливо обчислити швидкий коефіцієнт, навіть якщо частина швидких активів невідома. Просто відніміть запаси та будь-які поточні активи, що передоплачуються, від поточного загального активу для чисельника [5], як у наступному прикладі - ось інша формула швидкого співвідношення:

$$\text{Quick ratio} = \frac{TCA - Inv - CPA}{CL}, \quad (2.3)$$

де TCA - загальна сума поточних активів; Inv - інвентар, а CPA - поточні передплачені активи.

І поточна, і швидка ліквідність є найбільш широко використовуваними показниками короткострокової ліквідності, але проблема з ними полягає в тому, що вони є статичними. Тому потрібно включити співвідношення "оборотний капітал та виручки" у методологію оцінки інвестиційної привабливості. Цей показник визначив Ciaran Walsh. Цей автор зазначив, що

стверджується, що грошовий потік у короткостроковому майбутньому стане кращим показником платоспроможності [6].

Формула для обчислення показника "співвідношення оборотних коштів та виручки" така:

$$\text{Working capital to sales ratio} = \frac{CA - CL}{Sales}, \quad (2.4)$$

де, CA - оборотні активи.

Цифра "виручки" відображає певною мірою операційний грошовий потік. Таким чином, це співвідношення пов'язане з короткостроковою надлишковою ліквідністю та річним операційним грошовим потоком [6].

Четверта група формує показники рентабельності. Рентабельність інвестиційного об'єкта (згідно методики) пропонується шляхом розрахунку таких показників:

- рентабельність інвестицій (відношення прибутку до оподаткування до довгострокових зобов'язань);
- дохід на акціонерний капітал;
- маржа операційного прибутку (обчислюється як чистий прибуток, поділений на продаж);
- рентабельність середніх загальних активів (обчислюється шляхом ділення чистого доходу на середні загальні активи).

До п'ятої групи належать показники, що характеризують ділову активність об'єкта інвестування. Ділова активність оцінюється шляхом обчислення таких показників, як:

- продуктивність праці;
- дохідність капітальних вкладень;
- оборот коштів та час їх обороту;
- оборотність товарних запасів;
- товарообіг у днях;

- оборот власного капіталу;
- загальний оборот капіталу.

Оцінка ділової активності компанії повинна починатися з порівняння та порівняння темпів зростання таких показників, як прибуток, дохід від реалізації продукції та обсяг вкладеного капіталу (загальних активів)). Чим вищий темп зростання доходу від продажу продукції (товарів, робіт, послуг) та прибутку, тим більш перспективним є вкладення додаткового капіталу в діяльність підприємства. Наступне співвідношення темпів приросту вищевказаних показників вважається оптимальним [7]:

$$GRpr > GRis > GRta > 100\%, \quad (2.5)$$

де $GRpr$ - темп зростання прибутку; $GRis$ - темп зростання доходу від реалізації продукції; $GRta$ - це темп приросту загальних активів.

Таке співвідношення між темпами зростання називають також «золотим правилом економіки підприємства». Якщо це співвідношення зберігається на підприємстві, то це підтверджує, що:

- економічний потенціал компанії зростає;
- темпи приросту доходу від реалізації продукції (робіт і послуг) підприємств вище, ніж темпи зростання економічного потенціалу;
- темпи зростання прибутку компанії перевищують темпи зростання економічного потенціалу.

В аналізі ділової активності мають бути присутні показники якості та співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості. Актуальність та необхідність розрахунку та використання вищезазначеного пояснюється їх інформативністю щодо стану платежів та формування вільного оборотного капіталу на підприємстві.

Висока швидкість обороту дебіторської заборгованості свідчить про те, що компанія працює зі своїми клієнтами, а стан платежів контролюється керівництвом компанії.

Низький рівень обороту дебіторської заборгованості "виганяє" гроші з підприємства, змушуючи фінансового менеджера шукати нові джерела фінансування дебіторської заборгованості.

Аналіз оборотності кредиторської заборгованості базується на порівнянні її сум з обсягом продажів.

Тенденція зменшення оборотності кредиторської заборгованості свідчить про уповільнення темпів розрахунків компаній з його кредиторами.

У процесі аналізу необхідно порівняти оборот дебіторської та кредиторської заборгованості. Позитивно, якщо оборот дебіторської заборгованості дещо перевищує оборот кредиторської заборгованості. Це збільшить оборотні кошти підприємства.

Шоста група формується за показниками оцінки ринкової активності об'єкта інвестування.

Ця група включає такі показники, як:

- дивіденди на акцію (ділення загальної суми виплат, виплачених акціонерам, на загальну кількість простих акцій);
  - співвідношення ціна-прибуток (відношення ринкової ціни однієї акції до дивідендів на акцію);
  - дивідендна прибутковість (співвідношення 1 до прибутку на акцію і вказує, скільки компанія виплачує дивіденди щороку відносно ціни її акцій).
- Вибрані показники враховують усі аспекти функціонування підприємства, однак, на нашу думку, неповно відображають їх якісні характеристики.

Показники розраховуються використовуючи значення дивідендів. Але компанія може вибрати дивідендну політику як від "нульового" дивіденду, так і до політики "100%" дивіденду. Тому для оцінки ринкової активності неправильно використовувати практично всі показники, що враховують виплати дивідендів.

Таким чином, важко оцінити інвестиційну привабливість підприємства без обчислення та аналізу показника прибутку на акцію, який розраховується так:

Цей показник є найпоширенішим і застосовується при оцінці інвестиційної привабливості підприємства. Приймаючи інвестиційні рішення, інвестори орієнтуються в динаміці прибутку на одну акцію підприємства. Цей показник стосується акціонерів, які розраховують збільшити (примножити) свій капітал, незалежно від того, отримують вони у вигляді дивідендів або капіталізуються. Прибуток на акцію є одним з важливих факторів, що впливають на формування ринкової ціни акцій підприємства.

Коефіцієнт ціни і прибутку, який пов'язаний з обсягом виплат дивідендів, доцільно замінити, або паралельно з цим показником використаний показник, як ринкова ціна прибутку на 1 акцію.

Цей показник показує, у скільки разів ціна ринку перевищує суму прибутку на одну акцію. Ринкова ціна прибутку на 1 коефіцієнт акцій використовується у випадку придбання компанії. Висока значимість цього показника може свідчити про перспективність (інноваційність, імідж, якісна соціально-економічна політика тощо) компанії. Однак у короткостроковому періоді, як правило, очікується зниження показника, оскільки очевидно, що прибутки такої компанії зростатимуть. Тому інвесторам важливо провести динамічний аналіз показника ринкової ціни на прибуток на 1 акцію.

Необхідно також включити в методіку показник WACC. Середньозважена вартість капіталу (WACC) - це показник, який дозволяє підприємству оцінити ефективність своїх фінансових інвестицій. WACC характеризує мінімально прийнятну норму рентабельності інвестицій.

Для обчислення WACC помножте вартість кожного компонента капіталу на його пропорційну вагу і візьміть суму результатів. Метод обчислення WACC може бути виражений у такій формулі:

$$WACC = (E/V) * Re + (D/V) * Rd * (1 - Tc), \quad (2.6)$$

де, Re - вартість власного капіталу; Rd - це вартість боргу; E - ринкова вартість власного капіталу компанії; D - ринкова вартість боргу компанії; $V = E + D$ - загальна ринкова вартість фінансування компанії (власний капітал і борг); E/V - відсоток фінансування, тобто власний капітал; D/V - відсоток фінансування, що є боргом; Tc - ставка податку на прибуток підприємств.

Усі джерела капіталу, включаючи звичайні акції, привілейовані акції, облігації та будь-яку іншу довгострокову заборгованість, включаються до розрахунку WACC. Якщо коротко, WACC показує загальну середню ставку (середню процентну ставку), яку суб'єкт господарювання сплачує за збір коштів. У багатьох організаціях WACC - це швидкість вибору для аналізу дисконтованих грошових потоків (DCF) для потенційних інвестицій та сценаріїв грошових потоків бізнесу [10].

На наш погляд, до ринкових показників доцільно вводити показник, який відображає, скільки грошей утворюється в процесі діяльності підприємства припадає на 1 звичайну акцію. Цей показник розраховується так:

$$\text{Net Cash flow per share} = \frac{NCF}{NCo.sh.}, \quad (2.7)$$

де NCF - чистий грошовий потік; $NCo.sh.$ - кількість простих акцій компанії.

Коефіцієнт також показує потенціал компанії виплачувати дивіденди незалежно від прийнятої дивідендної політики.

До компонентів показників, що формують інтегральну оцінку інвестиційної привабливості, слід додати коефіцієнт ринкової капіталізації. Ринкова капіталізація означає загальну ринкову вартість непогашених акцій компанії. Зазвичай його називають "ринковою межею", вона обчислюється шляхом множення акцій компанії, що вибули, на поточну ринкову ціну однієї акції [11]. Інвестиційне співтовариство використовує цю цифру для визначення розміру компанії на відміну від використання показників продажів або

загальних активів. Використання ринкової капіталізації для показу розміру компанії є важливим, оскільки розмір компанії є основним визначальним фактором різних характеристик, в яких інвестори зацікавлені, включаючи ризик.

Слід зазначити, що показник ринкової капіталізації використовується для обчислення індексів акцій.

3 РОЗВИТОК ПІДХОДІВ ДО ІНТЕГРАЛЬНОГО ПОКАЗНИКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Оцінку інвестиційної привабливості слід проводити у два етапи: перший етап: розрахунок інтегрованого показника для кожного підприємства окремо на основі фінансового обліку та звітності;

Другий етап: вимірювання інвестиційної привабливості шляхом коригування інтегрального показника, розрахованого на першому етапі апеляції на основі мезоекономічного рівня, впливу фінансово-господарської діяльності та ризиків підприємства.

Показники інвестиційної привабливості ґрунтуються на бухгалтерських документах та фінансовій звітності, балансі та звіті про прибутки підприємства (табл. 3.1).

Розрахункові показники інвестиційної привабливості використовуються для визначення інтегрального показника інвестиційної привабливості виходячи з їх важливості:

$$IPIP = \sum_{i=1}^{12} K_i \cdot w_i \quad (3.1)$$

$IPIP$ - інтегральний показник інвестиційної привабливості; K_i - відповідні фактори інвестиційної привабливості; w_i - рівень факторної значущості.

Рівень значущості обчислюється за формулою:

$$w_i = \frac{R_i}{n} \quad (3.2)$$

R_i - показник і показника відповідно до остаточного рейтингу;

n - відповідний ранг за ступенем важливості (від 1 до 12) за ступенем пріоритетності та важливості.

Оцінку інвестиційної привабливості пропонується здійснити за формулою:

$$IPIP = \sum_{i=1}^{12} K_i \cdot \frac{R_i}{n} \quad (3.3)$$

Вибір цілей залежить від інвестиційного потенціалу компанії: технічних, фінансових, економічних, соціальних та організаційних характеристик.

Таблиця 3.1 - Показники інвестиційної привабливості

	Показник	Метод розрахунку	Позначення
1	Коефіцієнт фінансової незалежності	власний капітал / загальні активи	K1
2	Коефіцієнт фінансової стабільності	(довгострокові зобов'язання + поточні зобов'язання) / власний капітал	K2
3	Коефіцієнт інвестицій	(власний капітал + довгострокові зобов'язання) / необоротні активи	K3
4	Коефіцієнт маневрування	оборотні кошти / власний капітал	K4
5	Поточна оцінка	оборотні активи / поточні зобов'язання	K5
6	Активи	дохід від продажу; залишкова вартість основних засобів	K6
7	Дохід на акціонерний капітал	чистий дохід / власний капітал	K7
8	Період погашення боргів	(короткострокові банківські позики + кредиторська заборгованість за товари + зобов'язання перед бюджетом та працівниками щодо заробітної плати) / собівартість продажів	K8
9	Величина короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	(дебіторська заборгованість + видані векселі) / (кредиторська заборгованість за товари + аванси)	K9
10	Коефіцієнт основних засобів	залишкова вартість (первісної вартості основних фондів за вирахуванням зносу) / повної первісної (відновлювальної) вартості	K10
11	Рентабельність виробництва	чистий дохід від продажу / собівартість продажу	K11
12	Рентабельність продажів	операційний дохід - виплачені відсотки / оборот від реалізації продукції	K12

Ці фактори формують сприятливе (або, навпаки, несприятливе) середовище, надходження інвестицій з боку держави та інвесторів і якість яких залежить від вибору конкретного виду інвестиційної політики компанії (рис. 3.1).

Рисунок 3.1 - Види інвестиційної політики

Існує три види інвестиційної політики: агресивна, пасивна та змішана.

Здійснення агресивної інвестиційної політики рекомендована на стадії становлення та розвитку підприємств .

Тип пасивної інвестиційної політики може використовуватися на всіх етапах життєвого циклу підприємства з метою продовження розвитку.

Змішана інвестиційна політика забезпечує баланс між об'єктами ризику та доходу та застосовується до нових перспективних проєктів, у яких компанія бере участь, але залишила власний пріоритет розвитку.

Інвестиційна тактика необхідна для впровадження в рамках розширення та вдосконалення логістики підприємств, впровадження депонування коштів, вкладення у державні цінні папери, формування та управління інвестиційним портфелем тощо. Інвестиційна тактика, що реалізується операційними питаннями, такими як складання бюджетів та графік виконання інвестицій. У якості оперативних інвестицій, можливе проведення спекуляцій на інвестиційному ринку цінних паперів (так званих "шортів"), валюти та

дорогоцінних металів, що в даний час є найпоширенішими інвестиційними операціями підприємств.

У контексті всебічної оцінки інвестиційної політики пропонується використовувати показник, що характеризує ефективність операційної діяльності (ЕОА), яка на практиці реалізується через управлінські рішення щодо купівлі чи продажу інвестиційних інструментів, участі або виходу з певних інвестицій проекти:

$$EOA = \frac{\text{Економічний ефект}}{\text{Витрати}} \quad (3.4)$$

Запропоновані показники дозволяють оцінити якість окремих аспектів оперативної політики керівників різних рівнів управління у напрямку формування ефективної інвестиційної політики підприємств галузі.

ВИСНОВКИ

Сутність інвестиційної привабливості можна охарактеризувати таким чином:

- чим вища інвестиційна привабливість, тим більший економічний ефект від виробничої та господарської діяльності;
- інвестиційна привабливість сприяє визначенню інтенсивності залучення інвестицій;
- інвестиційна привабливість є мотивуючим фактором для інвестування;
- досягнення інвестиційних цілей гарантується при наявності інвестиційної привабливості підприємства;
- інвестиційна привабливість визначає позитивні та негативні фактори інвестування на певне підприємство;

За допомогою інвестиційної привабливості такі фактори її формування, як прибуток, прибутковість, фондвіддача, ліквідність, окупність, оцінка вартості капіталу, здійснюють зв'язок між собою.

Таким чином, концепція інвестиційної привабливості є досить місткою. Вивчаючи інвестиційну привабливість, необхідно враховувати, що інвестор має широке коло учасників ринку з різними цілями, принципами прийняття рішень та ставленням до ризику. У процесі вибору об'єкта інвестування потенційні інвестори з набору факторів виділяють найважливіші для себе, проводячи таким чином певний рейтинг, оцінку кожного показника.

Результати систематичних досліджень у сфері інвестиційної привабливості дають інформацію аграрним підприємствам щодо значного підвищення якості та підвищення ефективності їх діяльності.

Отже, запропонована методологія інтегрованої оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, яка передбачає розрахунок інтегрального показника, базується на оцінці діяльності підприємства у таких сферах, як - оцінка стану власності, фінансової стійкості, ліквідності,

рентабельності ділова та ринкова діяльність. І якщо ми можемо погодитися зі структурою груп показників, що характеризують об'єкт інвестування, то наповнення їх змістом вимагає ретельного огляду та вдосконалення. Особливо це стосується групи показників, що характеризують ринкову діяльність підприємства.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Skudlarski J. The theoretical aspects of innovation / J. Skudlarski, S.O. Zaika, O.V. Gridin // Актуальні проблеми інноваційної економіки. — 2016. - № 1. - С. 17-25.
2. Алексеєнко Л.М. Фінансові аспекти оцінки інвестиційної привабливості підприємства / Л.М. Алексеєнко // Економічний форум. — 2009. — № 3. — С. 94-102.
3. Андраш О.А. Оцінка інвестиційної привабливості підприємств туристичної галузі / О.А. Андраш // Вісник НТУ «ХПІ». Тематичний випуск: «Технічний прогрес і ефективність виробництва». — 2010. — № 8. — С. 3-12.
4. Антипенко Є. Методика аналізу та оцінки інвестиційної привабливості підприємств / Є. Антипенко, С. Шумікін, А. Стойчева // Економічний аналіз. — 2011. — Вип. 9. — Ч. 3. — С. 27-30.
5. Аранчій Д.С. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу та оцінка існуючих методик аналізу / Д.С. Аранчій, С.А. Гончаренко // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. — 2011. - Вип. 3. - Т. 2. - С. 59-64.
6. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент / И.А. Бланк. — К. : Эльга-Н, Ника Центр, 2001. - 448 с.
7. Бочаров В.В. Инвестиционный менеджмент / В.В. Бочаров. - СПб. : Питер, 2000. - 160 с.
8. Брюховецька Н.Ю. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства: визначення недоліків деяких існуючих методик [Електронний ресурс] / Н.Ю. Брюховецька, О.В. Хасанова // Економіка промисловості. - 2009. - № 44. - Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>
9. Гайдуцький А.П. Методологічні аспекти інвестиційної привабливості економіки / А.П. Гайдуцький // Регіональна економіка - 2004. - № 4. - С. 81-86.

10. Гончарук А.Г. Інвестиційна привабливість промислового підприємства як об'єкт управління / А.Г. Гончарук, А.А. Яцик // Економіка харчової промисловості. - 2011. - № 4. - С. 29-33.
11. Економічна енциклопедія: у 3-х т. Т. 3 / Відп ред. С.В. Мочерний. - К. : Вид. центр «Академія», 2002. - 952 с.
12. Загородній А.Г. Інвестиційний словник: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Г.О. Партин. - Львів : Бескид, Біж, 2005. - 511 с.
13. Задорожна Я.Є. Підвищення інвестиційної привабливості підприємництва як напрямок залучення інвестиційних ресурсів / Я.Є. Задорожна, Л.П. Дядечко // Інвестиції: практика та досвід. - № 2. - 2007. - С. 32-35.
14. Заїка С.О. Фактори формування інноваційного потенціалу підприємств / С.О. Заїка // Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. - Том 20. - Випуск 6. - 2015. - С. 94-97.
15. Інвестиційна привабливість аграрно-промислового виробництва регіонів України / П.Т. Саблук, М.І. Кісіль, М.Ю. Коденська [та ін.]; за ред. М.І. Кісіля, М.Ю. Коденської. - К. : ННЦ ІАЕ, 2005. - 478 с.
16. Катан Л.І. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства / Л.І. Катан, К.С. Хорішко // Інвестиції: практика та досвід. - 2010. - № 15. - С. 22-24.
17. Короткова О.В. Інвестиційна привабливість підприємства та методика її оцінювання / О.В. Короткова // Ефективна економіка. - 2013. - № 6. - С. 32-36.
18. Костюк Т.І. Інвестиційна привабливість економіки України: реалії та перспективи / Т.І. Костюк // Вісник Донецького інституту соціальної освіти : у 3-х т. - 2005. - Т. 1. - № 1. - С. 48-58.
19. Коюда В.О. Основи інвестиційного менеджменту: Навчальний посібник / В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда. — К. : Кондор, 2008. - 340 с.
20. Кушнір Н.Б. Методика оцінки інвестиційної привабливості підприємства та недоліки деяких існуючих методик / Н.Б. Кушнір, Ю.В. Мужук // Вісник

- Національного університету водного господарства та природокористування. Серія «Економіка». — 2010. — Вип. 2 (50). — С. 110-118.
21. Лайко Г.П. Формування інвестиційної привабливості підприємств АПК / Г.П. Лайко. — К. : ННЦ ІАЕ, 2005. — 200 с.
22. Мельник О.Г. Системи діагностики діяльності машинобудівних підприємств: полікритеріальна концепція та інструментарій: [монографія] / О.Г. Мельник. — Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2010. — 344 с.
23. Момот Т.В. Інвестиційна привабливість акціонерного товариства: удосконалення методики оцінки / Т.В. Момот // Менеджер. — 2005. — № 4 (35). С. 117-121.
24. Нападівська І.В. Теоретичні та методичні аспекти дослідження інвестиційної привабливості України / І.В. Нападівська // Вісник ДонДует № 4 (28). — 2005. — С. 55-61.
25. Нестерович Д. Пути повышения притока инвестиций в агропроизводство / Д. Нестерович // Банкаускі веснік. — 2014. — № 7. — С. 56-60.
26. Носова О.В. Інвестиційна привабливість підприємства / О.В. Носова // Стратегічні пріоритети. — 2007. — № 1 (12). — С. 120-126.
27. Орликовський М.О. Оцінка інвестиційної привабливості аграрного виробництва регіону / М.О. Орликовський // Економіка АПК. — 2007. — № 1. С. 94-98.
28. Петкова Л. Муніципальні інвестиції та кредити Навчальний посібник / Л. Петкова, В. Проскурін. — К. : Кондор, 2006. — 158 с.
29. Петухова О.М. Інвестування [навч. посіб.] / О.М. Петухова. — К. : «Центр учбової літератури», 2014. — 336 с.
30. Пилитяк А. Инвестиционная привлекательность регионов Украины: социально-демографический аспект / А. Пилитяк // Экономика Украины. — 2004. — № 8. — С. 82-85.
31. Русак Н.А. Финансовый анализ субъекта хозяйствования: справ. пособ. / Н.А. Русак, В.А. Русак. — Минск : Вышейш. шк., 1997. — 309 с.

32. Селюков Ю. Анализ инвестиций в основной капитал сельского хозяйства Беларуси и направления совершенствования инвестиционной деятельности / Ю. Селюков, В. Чабатуль, М. Папинова // Аграрная экономика. — 2012. — № 8. — С. 2-9.
33. Синельников В.М. Современные подходы в управлении стоимостью бизнеса / В.М. Синельников, М.В. Синельников // Исследования, результаты. — 2018. — № 3 (79). — С. 276-279.
34. Сталинская Е. Оценка инвестиционной привлекательности регионов Украины / Е. Сталинская // Економіст. — 2003. — № 9. — С. 68-69.
35. Фінансовий словник / А.Г. Загородній, Г.А. Вознюк, Т.С. Смовженко. — [4-те вид., випр. та доп.]. — К. : Т-во «Знання», КОО; Л.: Вид-во Львів. банк. ін-ту НБУ. — 566 с.
36. Чорна Л.О. Результативна стратегія досягнення інвестиційної привабливості підприємства / Л.О. Чорна // Інвестиції: практика та досвід. — № 24. - 2008. - С. 4-6.
37. Юр'єва О.Г. Теоретико-методологічні аспекти оцінки інвестиційного клімату / О.Г. Юр'єва // Стратегія економічного розвитку України: наук. збірник. - 2012. - № 3 (10). - С. 250-255.
38. Юрій С. Відносна інвестиційна привабливість регіонів та її оцінка в умовах трансформаційної економіки / С. Юрій, Л. Губанова // Світ фінансів. - 2005. - Вип. 1. - С. 108-118.
39. Яшева Г. Кластерный подход. Новые методы повышения эффективности и конкурентоспособности АПК / Г. Яшева // Беларуская думка. - 2008. - № 9. - С. 72-78.

ДОДАТОК А

Систематизація підходів до визначення «інвестиційна привабливість підприємства»

Таблиця А.1 – Визначення категорії «інвестиційна привабливість підприємства»

Автор, Джерело 1	Визначення 2
Антипенко Є., Шумікін С., Стойчева А. [4]	сукупність фінансово-економічних показників, що визначають оцінку зовнішнього середовища, рівень позиціонування на ринку та потенціал, отриманий в результаті
Олексієнко Л.М. [2]	економічна категорія, що характеризується ефективністю використання майна підприємства, його платоспроможністю, фінансовою стійкістю, здатністю підприємства до саморозвитку на основі підвищення прибутковості капіталу, технічного та економічного рівня виробництва тощо. якість та конкурентоспроможність продукції
Андрас О.А. [3, с. 4]	1) відносна концепція, яка відображає думку певної групи інвесторів щодо співвідношення рівня ризику, рівня рентабельності та вартості фінансових ресурсів у тій чи іншій державі, регіоні, галузі, підприємстві; 2) сукупність деяких об'єктивних особливостей, властивостей, засобів, можливостей економічної системи, що визначає потенційний платіжний попит на інвестиції; 3) показник, який характеризує можливість отримання максимального прибутку інвестора
Пустий І. А. [6, с. 420]	характеристики переваг та недоліків підприємства з використанням системи показників прибутковості, фінансової стабільності, платоспроможності, обороту капіталу та активів (якщо акції вперше), а також рівень рентабельності власного капіталу, книга вартість однієї акції тощо (якщо довгострокові акції торгуються на фондовому ринку)
Бочаров В.В. [7, с. 61]	наявність економічного ефекту (доходу) від вкладення грошей у цінні папери (акції) при мінімальному рівні ризику
Брюховецька Н.Й. [8]	збалансована система інтегрованих та інтегрованих показників доцільності інвестування інвестора в інвестиційний об'єкт, яка відображає сукупність об'єктивних та суб'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають інвестиційному процесу
Гайдуки А. П. [9, с. 83]	сукупність характеристик, що дозволяє потенційному інвестору оцінити, наскільки цей об'єкт інвестицій привабливіший, ніж інші, інвестувати наявні кошти
Гончарук А.Г., Яцик А.А. [10]	сукупність показників, які всебічно характеризують діяльність підприємства та показують доцільність внесення на нього тимчасово вільних коштів

Задорожна Ю.Є., Дядечко Л.П. [13]	комплекс різних факторів, перелік та вага яких можуть змінюватися залежно від: цілей інвесторів; виробничо-технічні характеристики підприємства, в яке вкладаються кошти; економічний розвиток підприємства в минулому, в даний час, а також очікуваний майбутній економічний розвиток
Загородній А. Г. [12, с. 392]	узагальнений опис переваг та недоліків інвестування в окремі об'єкти чи райони з точки зору інвестора
Економічний	характеристика підприємства або будь-якого суб'єкта господарювання, що враховує суперечливі цілі інвестора: максимальний прибуток за мінімальний ризик на певному об'єкті
Енциклопедія [11, с. 53]	здатність підприємства залучати відповідні обсяги та відповідні якості інвестиційних ресурсів, здатність до простого та розширеного відтворення з метою забезпечення сталого розвитку виробництва в соціально орієнтованій ринковій економіці
Катан Л.І. [16, с. 23]	сукупність характеристик фінансово-господарської та управлінської діяльності, перспективи розвитку та можливості залучення інвестиційних ресурсів підприємства
Койда В. О., Лепекіко Т. І., Койда О. П. [19, с.166]	стан організації, в якій потенційний власник капіталу (інвестор, кредитор, орендодавець тощо) має бажання взяти на себе певний ризик та забезпечити приплив інвестицій у грошовій та / або негрошовій формі
Короткова О.В. [17]	складна економічна концепція, що має системний характер, що виявляється у наборі правил та умов інвестування ресурсів у той чи інший об'єкт у визначений час
Костюк Т.І. [18, с. 50]	сукупність виробничо-фінансових кількісних та якісних умов та критеріїв, що характеризують їх потенційні можливості та економічні переваги порівняно з іншими об'єктами інвестування
Лайко Г.П. [21, с. 42]	Сукупність фінансово-економічних, соціальних, логістичних, технологічно-майнових, адміністративно-правових, партнерських, іміджевих брендів, товарних характеристик підприємства, які забезпечують його пріоритетне становище у конкуренції за інвестиційні ресурси
Мельник О.Г. [4, с.246]	рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного акціонерного товариства, який оцінюється рівнем внутрішньо сформованої репутації
Момот Т. В. [23, с 121]	система потенційних можливостей заробляти гроші з метою отримання економічної вигоди в майбутньому в результаті результатів попередньої економічної діяльності потенційного об'єкта інвестування, суб'єктивно оціненої інвестором